

Predčitačke vještine i jezične igre

Dejanović, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:967391>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

PREDMET: METODIKA HRVATSKOG JEZIKA

JOSIPA DEJANOVIĆ
ZAVRŠNI RAD

PREDČITAČKE VJEŠTINE I JEZIČNE IGRE

Čakovec, veljača 2016.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

PREDMET: METODIKA HRVATSKOG JEZIKA

ZAVRŠNI RAD

IME I PREZIME PRISTUPNIKA: Josipa Dejanović

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Predčitačke vještine i jezične igre

MENTOR: doc. dr. sc. Tamara Turza-Bogdan

Čakovec, veljača 2016.

SAŽETAK.....	3
1. Uvod.....	5
2. Predčitačke vještine.....	6
3. Fonemska svjesnost.....	8
4. Usporeni razvoj čitanja.....	10
4.1. Predznaci disleksije.....	11
4.2. Ubrzani razvoj čitanja.....	11
5. Važnost okruženja za razvoj predčitačkih vještina.....	13
6. Jezične igre - općenito.....	14
6.1. Sastavljanje priča prema slijedu.....	14
6.1.1. Igranje igre.....	15
6.2. Uhvati riječ.....	16
6.2.1. Igranje igre.....	16
6.3. Pokvareni telefon.....	17
6.3.1. Igranje igre.....	17
6.4. Igra detektiva.....	18
6.4.1. Igranje igre.....	18
6.5. Upari prvo slovo sa slikom.....	19
6.5.1. Igranje igre.....	20
7. Usporedba skupina.....	22
8. Prepreke kod igranja.....	23
9. Zaključak.....	25
10. Literatura.....	27

SAŽETAK

U suvremenom svijetu čitanje je vještina koja je nužna za opstanak. Usvajanje vještine čitanja najvažniji je zadatak djeteta u početnom školovanju i svladavanje tog zadatka otvara mu put za gotovo sve kasnije učenje. Smisao čitanja je razumijevanje poruke koju je pisac ostavio u pisanom obliku. Predčitačke vještine su preduvjet razvoju čitačkih vještina, te su svjesnost djeteta o pisanom jeziku.

Prvi dio „Predčitačke vještine“ govori općenito o prečitačkim vještinama.

Drugi dio „Fonemska svjesnost“ govori nam o početnim problemima kod čitanja i njihovim mogućim rješenjima.

U trećem dijelu „Usporeni razvoj čitanja“ su istaknute poteškoće usporenog i ubrzanog razvoja čitanja.

Četvrti dio „Važnost okruženja za razvoj prečitačkih vještina“ govori kako roditelji, vrtić i škola mogu utjecati na razvoj predčitačkih vještina.

Peti dio će nam predstaviti jezične igre s kojima su rađena istraživanja u tri predškolske skupine.

U šestom dijelu će se usporediti skupine.

Sedmi dio „Prepreke kod igranja“ govori nam o poteškoćama koje su se pojavile kod igranja.

KLJUČNE RIJEČI: čitanje, predčitačke vještine, jezične igre

SUMMARY

In contemporary world reading is a skill which is necessary for existence. Embracing the skill of reading is the most important task of children in early education and overcoming of that task paves the way for almost every later learning. The essence of reading is understanding the message which was left by writer in written form. Before reading skills are conditional in developing reading skills and they are child's awareness about written language. First part of „before reading skills“ says in general about before reading skills. The second part of „phonemic awareness“ tells us about the initial problems with reading and their possible solutions. In third part „slow development of reading“ are shown difficulties of slow and fast development of reading. Fourth part „importance of surroundings for developing before reading skills“ say how parents, kindergarten and school can impact the development of before reading skills. In fifth part we shall see how and which language games can help develop before reading skills. Sixth part will introduce language games which were used in research of three pre-school groups. Parts from 7 to 12 tell about children's activities, their respond to games, way of games in groups, and eventual questions.

KEY WORDS: reading, before reading skills, language games

1. Uvod

Razvoj dječjeg govora složen je proces koji se odvija pod utjecajem mnogo različitih čimbenika. Govor je socijalni fenomen i njegov je razvoj moguć isključivo u uvjetima ljudskog okruženja.

Da bi dijete naučilo čitati, ono mora za svaki glas u riječi naučiti dogovorene znakove slova i naučiti kako se provodi - šifrira svaki glas u riječi pomoću toga znaka - slova. Sva novija istraživanja upućuju na važnost dvaju osnovnih gradbenih elemenata čitačke vještine, a to su govor i glasovna osjetljivost djeteta. Stoga je nužno sustavno razvijanje predčitalačkih i čitačkih vještina u predškolskom razdoblju: razvijati govor, izražavanje i razumijevanje govora kroz igru koja prije svega mora biti zanimljiva, motivirajuća, dozirana i raspoređena.

Iako većina djece lako i brzo uči čitati, prema podacima svjetskih literatura, 10% djece ima poteškoće u usvajanju vještine čitanja ili disleksiju, kao najčešći uzrok poteškoća s učenjem.

Za budući razvoj predčitačkih vještina bitan je uredan govorno-jezični razvoj djeteta, u kojem temeljnu ulogu imaju roditelji. Roditelji su ti koji bi trebali svom djetetu osigurati poticajnu govornu sredinu, okružiti ga mnoštvom raznolikih životnih situacija u kojima treba što više razgovarati s djetetom, objašnjavati mu govorom, pri čemu treba upotrebljavati vrlo jasan govor - prilagođen kronološkoj dobi djeteta (bez iskrivljavanja izgovora, tepanja i sl., jednostavnijih rečeničnih struktura). Najjednostavniji način poticanja govorno-jezičnog razvoja djeteta je pričanje priča. U početku listanjem, pregledavanjem slika, uočavanje bitnog, čitanjem i prepričavanje slikovnica, a kasnije knjiga dijete uočava pisani tekst pretvoren u priču. Na taj način, od najranije dobi aktivnostima čitanja i prepričavanja obogaćuje se djetetov rječnik.

2. Predčitačke vještine

Govor je temelj ljudske komunikacije i značajan je za cjelokupan djetetov razvoj. Već prva izgovorena riječ predstavlja veliku radost smatraju Velički i Katarinčić, (2011).

Svijest o pisanom jeziku razvija se vrlo rano (prema Čudina-Obradović, 2008.) te je početke moguće zamijetiti u djeteta između 2 i pol i 3 godine, koje već pokazuje osnovno razumijevanje funkcije i značenje pisanog jezika. Takva osjetljivost za smisao i karakteristike pisanog jezika nazvano je predčitačkim vještinama. One su preduvjet razvoju čitačkih vještina. Razvijenost predčitačkih vještina u određenom razdoblju djetetova razvoja može biti jasan znak hoće li dijete imati teškoća u čitanju u školi. Također predčitačke vještine su svjesnost djeteta o pisanom jeziku, i to o njegova 3 aspekta: o funkciji pisanog jezika, o tehničkim karakteristikama pisma, te o procesima i tehnici čitanja (Čudina-Obradović, 2008.).

Funkcija i svrha pisanog jezika (prema Čudina-Obradović, 2008.) je da dijete sa 2 ili 3 godine prepoznaje da netko upravo čita ili piše, svjesno je da iz nekog pisanog teksta proizlazi neka poruka, svjesno je da čitanje ima svrhu da se uoči i primi posla. Ta se svijest pojavljuje kao prvi pojam o pismu a njezino pojavljivanje ovisi o prilikama djeteta da primjeti uporabu pisanih informacija u svom neposrednom okruženju, te da u njoj i samo sudjeluje.

Pojmovi o tehničkim i dogovornim karakteristikama pisma je sljedeća razvojna razina koja se pojavljuje između 4. i 5. godine kao osvještavanje pojmova o pismu. Djeca tu uočavaju razliku u slovima, smjer pisanja, razumijevanje interpunkcije. Prepoznavanje rime i prvog glasa u riječi nam govori da djeca razumiju da se svaka riječ sastoji od zasebnih glasova. (Čudina- Obradović, 2008.)

Svijest o uporabi glasovne riječi u čitanju dolazi između 5. i 6. godine. Djeca su spremna na igru sa rastavljanjem riječi na glasove, uživanje u rimi te uočavanje aliteracije. Ta je svijest osnovna za razvoj čitačke vještine, jer omogućuje djetetu da tijekom glasovnoga govora podijeli u apstraktne jedinice - foneme koji će odgovoriti pisanim simbolima - slovima.

Grafo - foničko znanje dolazi između 6. i 7. godine, uspostavlja se spoznaja korespondencije između glasova i dogovorenog glasa za taj znak - slova (Čudina-Obradović, 2008.).

Predčitačke vještine se smatraju važnim predznakom buduće čitačke i školske uspješnosti. Predčitačke vještine mogu se primjetiti već kod trogodišnjaka. Na to utječe kvalitetno i sadržajno.

Da je dijete usvojilo predčitačke vještine vidi se po tome ako može rastaviti poznate riječi na slogove, prepoznaje i imenuje s kojim glasaova počinje i završava riječ, zna imenovati riječi na zadani glas, zna prepoznati da li je zadani glas na početku, u sredini ili na kraju, zna rastaviti jednostavne riječi na glasove, od pojedinih glasova zna sastaviti jednostavnu riječ, prepoznaje simbole slova i brojki.¹

¹ Dječji vrtić "Mali princ, na adresi <http://www.maliprinczadjecu.com/#!predcitake-vjetine/cmyi> (28.02.2016.)

3. Fonemska svjesnost

Fonemska svjesnost uz tečnost, razumijevanje pri čitanju, rječnik i motivaciju su značajni čitački preduvjeti. U počecima učenja i čitanja važna je fonemska svjesnost. Fonemsku svjesnost objašnjavamo kao uočavanje glasova u riječi i mogućnost podjele riječi na foneme, elementarne jedinice i mogućnost povezivanja u riječ. To je razvijeni oblik fonološke osjetljivosti nužan za čitanje. Razvija se od druge do sedme godine, od slušne percepcije većih leksičkih jedinica prema manjima. Važna je i rehabilitacija koja se temelji na vježbanju prepoznavanja glasova u riječi i to u što ranijoj fazi. Također se preporučuje i prevencija fonemskog deficita, što znači predškolsko podučavanje fonemske svjesnosti čitanjem, pjevanjem i skandiranjem pjesmica u rimi i igranjem igara koje usmjeravaju pozornost na razlikovanje glasova (Čudina-Obradović 2014., prema Gromko, 2005.).

Autorica Pufpaff (2009.) predložila je redoslijed pojavljivanja određene težine zadataka fonemske svjesnosti koji su poredani od najmanje težine (sinteza) do najveće (premetanje glasova). Zadaci fonemske svjesnosti: sastavljanje glasova, prepoznavanje prvog glasa u riječi, prepoznavanje zadnjeg glasa u riječi, prepoznavanje položaja glasa, pronalaženje i lociranje glasa, usporedba početnog suglasnika (isti), usporedba početnog suglasnika (različiti), pronalaženje izostavljenog glasa, usporedba zadnjeg suglasnika (isti i različiti), određivanje prvog glasa u riječi, određivanje zadnjeg glasa u riječi, određivanje srednjeg glasa u riječi, brojanje glasova, rastavljanje riječi u glasove, izostavljanje zadnjeg glasa u riječi, izostavljanje prvog glasa u riječi, izostavljanje prvog suglasnika (dobivanje nove riječi), izostavljanje srednjeg glasa u riječi, zamjena glasova, premetanje glasova. Pokaže li se da dijete ne može riješiti ni prva četiri zadatka, to je znak da bi moglo biti problema u učenju čitanja.

Fonološka svjesnost je sposobnost rastavljanja riječi na glasove i sastavljanja glasova u riječi, povezivanje glasova (fonema) sa slovima (grafemima) i na kraju, razumijevanje napisane riječi.²

Razine razvoja fonološke svjesnosti kod djece urednog govorno-jezičnog razvoja dijele se na: prepoznavanje i slaganje rime (3.- 4. godine), prepoznavanje i segmentacija slogova (4.-5.

² Logotherapia, na adresi <http://logotherapia.hr/dijagnostika-i-terapija/predcitacke-vjestine/> (28.02.2016)

godina), prepoznavanje prvog glasa u riječima (5,5 godina), rastavljanje riječi na glasove i sastavljanje glasova u smislene cjeline – riječi (6 godina), stvaranje veze glas - slovo (6,5 godina), sposobnost stvaranja novih riječi dodavanjem, oduzimanjem ili premještanjem glasova u riječima (7 godina).

4. Usporeni razvoj čitanja

Iako većina djece lako i brzo uči čitati, smatra se da 10% djece ima poteškoće u usvajanju vještine čitanja ili disleksiju. Disleksija je složen poremećaj učenja koji se očituje kao sklop kroničnih teškoća u postizanju vještine čitanja odgovarajuće za dob unatoč dostupnosti odgovarajućih okolinskih i obrazovnih uvjeta (D. Bouillet, 2010. prema Stančić, Sekušak-Galašev, 2005.). Može uključivati šire probleme stjecanja vještine čitanja, poput nemogućnosti tumačenja prostornih odnosa ili integracija vidnih i slušnih informacija, no ne obuhvaća sve probleme čitanja (D. Bouillet, 2010. prema Jansen, 2004.).

Prema Posokhovoj definiciji disleksije je da se prema njoj odnosi kao prema složenom sindromu koji ima psihoneurološku osnovu. Disleksija može varirati od blagog poremećaja, koji se održava u poremećenom razumijevanju pročitano, do potpune i pervazivne nemogućnosti čitanja usprkos odgovarajućoj inteligenciji. Taj poremećaj ne nestaje s dobi i obično se protegne na odraslu dob.

Bouillet (2010., prema Jansenu, 2004.) navodi 4 vrste disleksije a to su: duboka disleksija - uključuje semantičke pogreške, nemogućnost izgovaranja besmislenih riječi i poremećenu sposobnost razumijevanja apstraktnih riječi u usporedbi s konkretnim riječima, površinska disleksija - teškoće glasovnog izgovaranja kod čitanja, aleksija - karakteristika joj je sporo čitanje, slovo po slovo, disleksija zbog zanemarivanja - nemogućnost da se izrijekom prepozna početni dio niza slova, disleksija vezana uz poremećaj pažnje i pamćenja - karakteriziraju je deficiti u kratkoročnom pamćenju i zadržavanju značenja pojedine riječi u kontekstu različitog značenja rečenica.

Sva se suvremena istraživanja teškoća čitanja slažu u tome da je njihov neposredni uzrok u fonološkom deficitu, tj. neosviještenosti i nemogućnosti da se uoči i nakratko zapamti glasovna sutruktura riječi. No, još nije jasno zbog čega kod neke djece dolazi do takvog deficita, tj. koji je njegov temelj u fiziološkoj strukturi živčanog sustava ili funkciji mozga (Čudina-Obradović, 2008.).

4.1. Predznaci disleksije

Dislektična djeca usvajaju čitanje na isti način kako i normalni čitači, samo su ona u svom razvoju usporena. Pokazuju zaostatke u razvoju predčitačkih vještina od najranijeg djetinjstva. Ta zaostalost znači teškoće u čitanju a različito se prikazuju u različitoj dobi. Kod dvogodišnjaka se očituje u govornom ponašanju. Izgovor riječi im je manje točan, rečenice su kraće i jednostavnije.

Trogodišnjaci imaju problema sa prepoznavanjem rime i teško uče pjesmice u rimi, slabije prepoznaju početni glas u riječi te imaju siromašniji riječnik od vršnjaka. Kod četverogodišnjaka i peterogodišnjaka dolazi do problema kod pamćenja pjesmice, ne mogu zapamtiti imena, teško uče. Šestogodišnjaci i sedmogodišnjaci izbjegavaju igre sa slovima, teško uče pjesmice, izbjegavaju učenje verbalnog materijala napamet ili ga prepričavaju svojim riječima, te imaju problema sa glasovnom raščlambom riječi i/ili s brzim imenovanjem predmeta, boja i brojeva.

U svim navedenim razvojnim razdobljima dijete koje je budući dislektičar ne pokazuje teškoće ni u slušnoj osjetljivosti, niti u raspoznavanju zasebnih različitih glasova a ni u razumijevanju govora (Čudina-Obradović, 2008.)

4.2. Ubrzani razvoj čitanja

Ubrzani razvoj čitanja očituje se kod djece velikih intelektualnih sposobnosti tj. kod darovite djece. Neka darovita djeca mogu čitati već sa dvije godine a većina zna prije škole. Samostalno počinju čitati između 4 i 4 i pol godine, a većina ih čita prije 5. godine života. Vrlo često darovita djeca nauče čitati sama, ali češće traže pomoć roditelja, pitaju za objašnjenja i imena slova, pokušavaju pročitati natpise, reklame. Spontano uče povezanost glasa i slova u riječi. Čim to shvate, počinju tražiti i razumijevati poruku i informaciju iz pisanog teksta. Vrlo rano čitaju knjige i to one koje su iznad razine razumijevanja njihovih vršnjaka. Bez obzira u kojem području su djeca darovita najlakše se prepoznaju po ranom zanimanju za knjige, po njihovoj izrazitoj i rano izraženoj sposobnosti da se služe pisanim tekstom, te po njihovoj strasti za čitanjem u slobodno vrijeme (Čudina-Obradović, 2008.).

Ubrzani razvoj čitačkih sposobnosti u darovite djece tumače se međusobnim potpomaganjem velike djetetove inteligencije i brige okoline. Roditelji darovite djece, potaknuti zanimanjem i razumijevanjem djeteta, čitaju svojoj djeci trostruko više nego roditelji djece koja nisu darovita. Oni im čitaju svakodnevno u prosjeku barem 20 min i sustavno im omogućuju pristup najrazličitijem pisanom materijalu. Zajedničke obiteljske aktivnosti i igra u svakodnevnim životnim situacijama približe tu predškolsku djecu čitanju i proučavanju onih sadržaja koja su poslije postala njihov životni interes i područje stvaralaštva (Čudina-Obradović, 2008.).

Daroviti učenici razlikuju se od prosječnih i u kakvoći strategija kojima se služe u pristupu nekom pisanom tekstu. Daroviti se koriste ovim strategijama: zaključivanje, procjenjivanje, ponovno čitanje odjeljka, raščlamba kompozicije ili sadržaja, povezivanje pročitano sa širim sadržajem ili prije stečenim znanjem. Za prosječne učenike tipično je da pretjerano vode brigu za pravilan izgovor riječi koje čitaju u sebi te nemarno, pogrešno sažimaju smisao odlomka koji čitaju (Čudina-Obradović, 2008.).

5. Važnost okruženja za razvoj predčitačkih vještina

Većina se stručnjaka slaže u mišljenju da u razvoju vještine čitanja, osobito predčitačkih vještina, važnu ulogu ima neka još nedovoljno razjašnjena složena kombinacija naslijeđenih osobina i utjecaja okoline (Čudina-Obradović, 2008., prema Stanovich, 1992.).

Roditelji imaju najveću važnost u utjecaju okolinskih čimbenika na razvoj vještine čitanja. Kvalitetna okolina je važnija za razvoj čitačkih vještina od nasljednih čimbenika. Djeca iz obitelji u kojima se disleksija nasljedno prenosi bolje su napredovala u kvalitetnom okruženju od djece nedislektičnih roditelja u nekvalitetnome (Čudina-Obradović, 2008.).

Smatra se da kvalitetna okolina koja je poticajna za djetetov čitački razvoj je aktivno bavljenje djetetom od njegova rođenja te da su prve tri godine najvažnije za njegov daljnji razvoj. Tijekom prve tri godine djetetova života događaju se najveće promjene u djetetovu mozgu koje su presudne za daljnje djetetovo učenje. Dijete stalno mora imati poticaj iz okoline.

„Djetetov mozak žudi za poticajima iz okoline“ (Čudina-Obradović, 2008., str. 36.). Okolina mora biti sigurna te davati mogućnosti za istraživanja. Najvažniji dio poticajne okoline bit će ljudi koji dijete vole, grle ga i ljuljaju, glade i masiraju, pjevaju mu, pričaju i čitaju slikovnice i priče (Čudina-Obradović, 2008.).

Svakodnevno čitanje priča djetetu omogućiti će mu da spozna da su knjige važan izvor uživanja u priči, zapletu, ljepoti riječi i slika te da s time čitanje postane njegova stalna potreba. Najbolje je čitanje priča koje se odvija uz osjećaj povezanosti, topline i zajedničkog uživanja u priči. Dobro je da za vrijeme čitanja dijete sjedi roditelju u krilu, da i samo gleda u slikovnice, prati tijek priče na stranici uz gledanje slika i redova slova, te mu roditelj povremeno pokazuje gdje se nalazi riječ koju je upravo učita. Djeca uživaju u mnogobrojnim ponavljanjima iste priče, pa će neke riječi, kraj rečenice ili početak i kraj priče naučiti napamet (Čudina-Obradović, 2004.).

6. Jezične igre - općenito

Definicija jezičnih igara bila bi da je to teorija prema kojoj je jezična uporaba nalik na skup igara od kojih svaka ima svoja pravila i kontekst. Jezik je svijet za sebe, svaka jezična reakcija - jedna jezična igra jest funkcija nekog značenja kojeg riječi imaju u svojoj upotrebi ili u svojoj gramatici.³ Jezične igre su vrlo važne za razvoj govora kod djece. Treba ih primjenjivati od najranije dobi.

U nastavku biti će objašnjene neke jezične igre. Cilj jezičnih igara je razvoj komunikacijskih vještina kod djece, razvoj boljeg izgovora i proširivanje vokabulara. Također djeca uče povezati izgovorenu riječ sa predmetom ili slikom te pravilno oblikovati rečenicu.

Aktivnosti igranja jezičnih igara su provođene u tri predškolske skupine u osnovnoj školi „Sveti Petar Orehovec“. Aktivnosti su provođene u skupinama „Balončići“, „Ježići“ i „Žabice“. Djeca u skupinama imaju 5 - 6 godina. Aktivnosti su provođene u svakoj skupini pojedinačno. Učiteljica im je objasnila da će imati gosta na nastavi tj. još jednu učiteljicu. Djeci su objašnjene sve igre te se zatim krenulo sa igranjem. Skupina „Ježići“ nastavu imaju jednom tjedno a „Balončići“ i „Žabice“ dva puta. Aktivnosti su provođene u prijepodnevnim satima jer djeca tako imaju nastavu. Vremenski su aktivnosti trajale do 3 sata.

6.1. Sastavljanje priča prema slijedu

Djeca dobe dvije vrste slika. Jedne su slike od djetetova rođenja do odrastanja, a druge slike su iz priče „Snjeguljica i sedam patuljaka“. Djeca najprije moraju poredati slike po redu, kako misle da bi trebale ići, te komentiraju zašto su tako posložili. Nakon što poslože slike točnim redoslijedom ispričaju priču prema slikama.

³ „STRUNA“ hrvatsko strukovno nazivlje, na adresi <http://struna.ihji.hr/naziv/jezicne-igre/25279/> (10.03.2016.)

Slike 1: Slike za igranje igre „Sastavljanje priča prema slijedu“

6.1.1. Igranje igre

U skupini „Balončići“ djeca su vrlo dobro prihvatila igru. Slike iz priče „Snjeguljica i sedam patuljaka“ su djeca odmah prepoznala. Malo teže im je bilo poredati slike od rođenja pa do odrastanja. Slike su im bile zanimljive, većina ih je pitala da li si mogu slike uzeti doma. Kod slika „od rođenja do odrastanja“ najteže im je bilo objasniti sliku na kojoj su studenti na fakultetu. Riječ fakultet im je bila nepoznanica. Kod prepričavanja priče „Balončići“ su bili vrlo kratki jer su smatrali da se tako priča priča. Kod postavljanja pitanja „Što je princ poklonio Snjeguljici?“ - odgovor je bio „ženinska haljina“(vjenčanica).

U skupini „Ježići“ djeca su bila vrlo povučena. Na svako pitanje su odgovorila ali bez zanimanja za neku povratnu informaciju. Također slike „od rođenja do odrastanja“ su im bile teže te riječ fakultet im je bila nepoznanica. Kod pričanja priče bili su opširniji. Priča je imala početak i kraj.

Skupina „Žabice“ bila je najviše usredotočena na igru i na slike. I oni su također imali problema sa riječi fakultet. Priču sa slikama „od rođenja do odrastanja“ su najtočnije posložili i ispričali najbolju priču. U tome dijelu su iznesli i svoje želje što žele biti kada odrastu.

6.2. Uhvati riječ

Igra „Uhvati riječ“ se igra tako da se izgovaraju iste riječi u nizu te se jedna izostavi i ubaci riječ koja je slična izgovorenima prije. Djeca moraju čuti riječ koja se ne uklapa u niz. Riječi koje su upotrebljene za igru:

ŽEČIĆ ZEČIĆ MAČIĆ ZEČIĆ

ZIMA ZIMA JESEN ZIMA

ŠIŠ ŠIŠ ŠIŠ MIŠ ŠIŠ

STOLAC STOLAC STOLAC KOLAC STOLAC

ŽUT ŽUT PUT ŽUT

NOĆI NOĆI POĆI NOĆI

PLAVA PLAVA PLAVA GLAVA

SREĆE SREĆA VREĆA SREĆE

TUŽNO TUŽNO RUŽNO TUŽNO

JEŽIĆ JEŽIĆ BJEŽIĆ JEŽIĆ

RADITI RADITI SADITI RADITI

ŠUŠKA ŠUŠKA KRUŠKA ŠUŠKA

JELEN JELEN ZELEN JELEN

6.2.1. Igranje igre

U skupini „Balončići“ djeca su razumijela objašnjenje igre. Morali su sjediti na stolicama u krug jer kada sjede na podu nemože se pridobiti njihova potpuna pažnja. Početak igre im je bio malo teži ali nakon dva ponovljena primjera nije bilo problema. Kada smo prošli sve primjere, promjenili smo pravilo igre. Promjena je bila ta da su djeca morala pljesnuti kada su čula riječ koja se ne uklapa u niz. Taj oblik igre im je bio teži jer nisu mogli usaglasiti slušanje i pljeskanje. Nakon par primjera nije bilo problema.

U skupini „Ježići“ djeca se nisu mogla koncentrirati na igru. Ponavljali su riječi kojih ima više u nizu a ne jednu koja je drugačija. Kod promjene igre da pljesnu kada čuju drugačiju riječ, djeca su pljeskala na više riječi. Djeca su bila vrlo povučena i sramežljiva i samim time nisu se mogla koncentrirati. Nisu pokazivali pretjerano zanimanje za igru.

U skupini „Žabice“ djeca su bila vrlo aktivna. Igru su razumijela i posvetili su pažnju na izgovorene riječi. Kod pljeskanja većinom su djeca dobro pljesnula, iako je bilo pojedinaca koji nisu razumijeli igru pa su pljeskali na svaku riječ. Djeci se igra svidjela i nakon izgovorenih svih primjera tražili su još.

6.3. Pokvareni telefon

Igra „Pokvareni telefon“ igra se tako da djeca sjede jedan do drugog u krug. Teta zamisli neku riječ te ju šapne na uhu prvom djetetu do sebe. Djeca moraju prenositi dalje što čuju od prethodnog te dijete koje je zadnje u krugu mora na glas reći riječ koju je čulo. Igra se može igrati sa jednostavnim riječima, jednostavnim rečenicama te se može da djeca sama izmisle riječ ili rečenicu te da šalju dalje.

6.3.1. Igranje igre

U skupini „Balončići“ djeca su bila oduševljenja kada se spomenula ova igra, najdraža im je. Tijek igre je išao dosta dobro. U prvom krugu sam uvidjela na poteškoću koja nas je ometala da uspijemo igru odigrati točno (u nastavku ćemo o poteškoćama). Sva djeca su željela prva pokretati igru. Imala su priliku za to sve dok nisu počela slati neprimjerene riječi/rečenice.

U skupini „Ježići“ većina djece bila je oduševljena igrom. Trudili su se točno prenositi riječi. Trebali su si više puta ponoviti neke riječi koje su se slale, ali uspješno smo završavali igru. Djeca borave u dosta skućenom prostoru pa tijekom šaptanja su se i čule riječi koje govore te su djeca to iskorištavale. Također igru smo izmijenili tako da smo slali cijele rečenice. Na zadane rečenice su igru dobro odigrali a kada su trebali sami izmisliti rečenicu bilo je malih problema.

U skupini „Žabice“ djeca su bile oduševljene igrom. I sa riječima i rečenicama igra je tekla odlično. Od želje da govore zadnji riječ djeca su se pokušavala premještati, da dva puta sudjeluju u igri, ali im nije bilo to omogućeno.

6.4. Igra detektiva

„Igra detektiva“ se igra tako da se djeci čita neki tekst i oni u tekstu moraju raspoznati riječi koje su im zadane. Kada čuju te zadane riječi djeca moraju pljesnuti. U ovom primjeru igre djeca su morala pljesnuti kada su čuli da se spomene neka životinja.

Priča koja se je koristila za igru:

VJERERICA ORAH KRCKA,
DJETLIĆ KLJUNOM KORU KVRCKA,
ZEČIĆ MRKVU SLATKU GLOĐE,
KRAJ NJIH MIRNO SRNA PROĐE,
LANE TRAŽI GDJE JE TRAVA,
JAZAVAC VEĆ DAVNO SPAVA,
LIJA SE U SELO ŠULJA,
NA GRANI SE VRANA LJULJA,
MEDO SPAVA ZIMSKI SAN,
NEZNA JE LI NOĆ IL' DAN.

6.4.1. Igranje igre

U skupini „Balončići“ većina djece je vrlo dobro razumijela igru. Iako bilo je pojedinaca koji su pljeskali i na riječi koja ne označava životinju. U ovoj igri djeca su se sa nazivima nekih životinja prvi puta susrele, kao što su lane i jazavac. Za lane su nagađali koja je to životinja i zaključili su da je to od jelenke a ne srne mlado. Na spomen „Bambia“ su shvatili koja je to životinja. Kada je spomenut jazavac djeca nisu pljesnula jer nisu čuli za tu životinju i nisu mogli objasniti kako ta životinja izgleda, gdje živi, čime se hrani. Djetlića su definirali kao pticu koja kljunom buši drvo. Vranu su objasnili kao crnu pticu koja je zločesta pošto je crne boje. Na pitanje da li ima medvjeda kod nas rekli su da nema, ali da su ga vidjeli u zoološkom

vrta. Nekoliko dječaka su komentirali da kada odrastu da će biti lovci i da će ići u lov na njih. Rekli su da su to lijepe životinje i da im ih je žao ali oni će biti lovci kada odrastu. Liju su okarakterizirali kao lukavu i pametnu životinju jer se zna šuljati.

U skupini „Ježići“ djeca nisu u potpunosti razumijela igru. Pljeskali su skoro na svaku riječ. Djeca nisu pokazivala zainteresiranost za igru. Također za životinje lane i jazavca nisu čuli te im je nepoznato bilo. Uz objašnjenje koje su te životinje djeca su rekla da su vidjela lane dok su išli u šetnju sa roditeljima po šumskim putevima. I kod njih je vrana crna i zločesta ptica.

U skupini „Žabice“ jedno dijete nije u potpunosti razumijelo igru te je pljeskanjem na svaku riječ te bunilo ostalu djecu. Djeca koja su dobro pljeskala su se opravdavala da oni nisu krivo pljesnuli. Kod njih je samo životinja jazavac bila nepoznanica. Jedan dječak je rekao da je u svom vrtu vidio bijelog jazavca ali nije znao objasniti kako izgleda. I kod „Žabica“ je bilo dječaka koji žele biti lovci kada odrastu te će ići u lov. Sa zadnjom rečenicom su imali problema jer su se nadali još jednoj životinji a nije je bilo. S očekivanjem na još životinja su pljesnuli na „noć il' dan“.

6.5. Upari prvo slovo sa slikom

Igra „Upari prvo slovo sa slikom“ se igra tako što se djeci pokazivaju slike nekih stvari, biljki i životinja te djeca moraju reći kojim slovom počinje ta riječ. Igru smo proširili tako da su djeca i slovkala te riječi.

Slike 2: Slike za igranje igre „Upari prvo slovo sa slikom“ za slovo A

Slike 3 : Slike za igranje igre „Upari prvo slovo sa slikom“ za slovo M

Slike 4. Slike za igranje igre „Upari prvo slovo sa slikom“ za slovo N

Slike 5: Slike za igranje igre „Upari prvo slovo sa slikom“ za slovo S

Slike 6: Slike za igranje Igre „Upari prvo slovo sa slikom“ za slovo V

6.5.1. Igranje igre

U skupini „Balončići“ djeca su znala za sve slike prva slova. Samo nekoliko djece je znalo slovovati sve riječi. Kraće riječi poput miš, sova, auto, sir su svi znali ali su imali problema s riječi majmun i snjegović. Također u riječi nož su imali problema sa zadnjim glasom. Većina je govorila da je zadnji glas „š“. Kod riječi avion umetali su glas „j“ pa je zvučalo avijon. Noj na slici im je nepoznanica. Rekli su da je to guska.

U skupini „Ježići“ samo dvoje djece je znalo sve riječi slovcati. Iako svi su imali poteškoća sa prvim glasom. Riječ saonice su slovkali sanjke, jer tako u razgovoru izvan škole izgovaraju. Također isto kao i kod „Balončića“ problem je bio u riječi nož. Zadnji glas su naglašavali kao „š“.

U skupini „Žabice“ jedna djevojčica i jedan dječak nisu znali prve glasove ni slovcati. Uz više puta ponavljanja riječi nisu uspjeli shvatiti koji je prvi glas. Malih poteškoća su imali s dužim riječima. Ovu igru smo igrali zadnju te su djeca izgubila koncentraciju i nije im igra bila pretjerano zanimljiva.

7. Usporedba skupina

Na temelju navedenih podataka može se zaključiti kako je skupina „Ježići“ bila najneaktivnija. Za sve vrste igra bili su nezainteresirani a pažnja je bila vrlo slaba. Također najmanje su znali o svim igrama i najteže im je bilo objasniti igre. Najzanimljivija igra im je bila „Sastavljanje priča prema slijedu“.

Najaktivnija skupina bili su „Balončići“. Sve igre su im bile zanimljive i svi su rado u svima sudjelovali. Posebno u igri „Pokvareni telefon“. To im je najdraža igra i najduže se ta igra igrala. Svi su htjeli biti pokretači igre. „Balončići“ su vrlo aktivnija skupina od „Ježića“ te su time i više otvoreni, više znanja usvajaju i puno više šalju povratne informacije o igrama. Najotvoreniji su bili za razgovor i pričanje priča koje su njima zanimljive. Također kod njih je najteže bilo ostvariti mir u razredu jer su vrlo živahni.

Skupina „Žabice“ bila je iznimno aktivna sa dozom distance. Djeca su željela sudjelovati u svim igrama ali nisu pokazivala jesu li im igre zanimljive ili ne. „Žabice“ su do zadnje igre imale vrlo dobru koncentraciju. Bili su vrlo pažljivi i moglo s njima dogovoriti sve što se tražilo od njih.

Možemo zaključiti da su djeca bila zainteresirana i pažljiva.

8. Prepreke kod igranja

Kod „Balončića“ imali smo problema kod igranja pokvarenog telefona. Jedan dječak u skupini ima problema s izgovorom. Od svoje treće godine pohađa govorne vježbe kod logopeda. Nepravilno izgovara glasove „L“ i „R“. Djeca ga teže razumiju pa kod igranja dolazilo je do toga da dijete kojem on govori riječ krivo čuje jer on nepravilno izgovara. Tako da smo svaki put imali pokvareni telefon. Problem smo riješili tako da je dječak sjedio na kraju kruga i izgovarao riječ na glas.

Također jedna djevojčica koja je vrlo živahna namjerno je govorila krive riječi da ispadne pokvareni telefon. Ali kako su djeca glasnije govorila uočeno je da ona namjerno govori krive riječi pa je isključena iz igre. Jedan krug nije sudjelovala u igri i nije bilo problema. Nakon toga se ispričala i rekla da će pažljivo slušati i pokušati slati točne riječi pa je vraćena u igru ali je sjedila do učiteljice.

Jedan dječak ima problema s motorikom. Kada mu je dijete trebalo šapnuti na uho on nije znao staviti svoje uhu prema licu djeteta koje mu govori nego je okretao lice. I nakon pokazivanja nije uspio shvatiti kako treba. Također i kada je on govorio drugom djetetu nije znao šapnuti na uho nego je stavljao lice uz lice.

U skupini „Ježići“ također je bilo problema kod igre pokvarenog telefona. Jedan dječak ima problema sa sluhom. Ne čuje kada mu se šapta na uho. Kada mu je nešto govori, zove ga se, priča s njim čuje sve i reagira na vrijeme jedino kod šaptanja ne čuje. Ježići su najnerazvijeniji što se tiče znanja, otvorenosti, komuniciranja a taj problem se pripisuje satnici koja je premala. Naime oni imaju jedanput tjedno a sve ostale skupine dva puta. Tako da su oni stalno u zaostatku i nemože se posvetiti više pažnje stvarima koje su im teže. Takođe kod njih je i problem u prostoru u kojem se odvija nastava. U grupi ih ima 10 i cijeli prostor zauzimaju stolovi i stolice. Nemaju mjesta za igru. Većinu igara moraju igrati za stolom jer nemaju mjesta da sjednu na tepih jedan do drugog i tako igraju.

Učiteljica je predložila da djeca odlaze u drugo selo na nastavu ali roditelji se nisu složili zbog nekih primitivnih razloga. I zato su djeca zakinuta za još jedan dan nastave, bolje prilagođavanje školi, veći obujam znanja i rada u školi.

Kod „Žabica“ jedna djevojčica je imala problema sa igrom igra detektiva. Nije razumijela igru i pljeskala je na skoro svaku riječ i time bunila drugu djecu. Ne može se koncentrirati na igru jer je „u svom svijetu“. Također jedan dječak ima problema s pomanjkanjem pažnje. Nemože pažnju smjeriti na igru i stalno ispituje kada će doma. Ne voli ići u školu. Nakon svake igre je pitao kada će netko doći po njega da može ići doma.

9. Zaključak

Uloga odgajatelja vrlo je važna u razvoju predčitačkih vještina i razvoja govora u djece. Oni provode najviše vremena s djecom te mogu djecu usmjeriti na koje načine mogu najbolje razviti svoje predčitačke i čitačke sposobnosti. Može se reći da je za razvoj predčitačkih vještina najvažnija kvalitetna okolina. Roditelji stvaraju temelj budućeg razvoja predčitačkih vještina.

Kod djece s poteškoćama treba se usmjeriti na problem i na rješavanje problema. U radu s djecom vrlo je važna okolina koja utječe na njihov razvoj. U okolinu možemo ubrojiti roditelje, vrtić i školu.

Kod djece je vrlo važno da igraju jezične igre te tako razvijaju svoj govor i predčitačke vještine. Ima jako puno jezičnih igara kojima se može razviti govor i govorne sposobnosti.

U radu s djecom uočeno je da djeca vole jezične igre i da s njima treba raditi čim više jezičnih igara. Djeca dobro prihvaćaju učenje kroz igru. Učenje kroz igru bolje utječe na razvoj djece i bolje potiče učenje.

U prvim godinama života, ranom djetinjstvu, odvija se najintenzivniji razvoj na području tjelesnog, kognitivnog, psihičkog, socijalnog, emocionalnog i moralnog razvoja i intervencije odraslih iz djetetove okoline, nenamjerne i namjerne, određuju njegov cjelokupan razvoj. Ako se u tom razdoblju propusti djelovati u području djetetova cjelokupnog razvoja ono se teško nadoknađuje kasnije u životu.

U predškolskoj dobi razvija se rana pismenost, govorno - jezične i predčitačke vještine koje dijete treba razviti do polaska u školu. Važne jezične i predčitačke vještine se neće moći u potpunosti razviti bez namjernih poticaja iz djetetova okruženja.

Dok čitaju slikovnice, djeca nauče razlikovati tekst od slika. Također uoče da tekst pratimo slijeva nadesno, odozgo prema dolje. Počinju razvijati sve razine fonološke svjesnosti. Prvi stupanj fonološke svjesnosti je osvješćivanje granica među riječima. Drugi stupanj odnosi se na osvješćivanje slogova u riječima (4-5 god.), a treći na osvješćivanje onih najmanjih jedinica, fonema odnosno glasova. U početku izdvajaju prvi glas u riječima (5,5

god), a na kraju koliko glasova ima u riječi u cijelosti (6 god). Proces čitanja kreće od cjeline prema dijelovima. Drugim riječima, djeca najprije pogledom odvoje tekst od ostalog što je na stranici. Kasnije počnu uočavati riječi u cjelokupnom tekstu i naposljetku uočavaju slova u riječima i shvaćaju veze između glasova i slova (6,5 god).

Igra je najvažniji dio u djetinjstvu jer se kroz njega uči, razvija, uživa i sprema za daljnji život.

10. Literatura

1. Bouillet, D. (2010.) - Izazovi integriranog odgoja i obrazovanja, Zagreb: Školska knjiga
2. Čudina - Obradović, M. (2008.) - Igrom do čitanja, Zagreb: Školska knjiga
3. Čudina - Obradović, M. (2004.) - Kad kraljevna piše kraljeviću, Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak
4. Čudina - Obradović, M. (2014.) - Psihologija čitanja - od motivacije do razumijevanja, Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga
5. Lawrence, L. (2003.) - Čitanje i pisanje; Kako pomoći djetetu da nauči čitati i pisati, Zagreb: HENA COM
6. Stevanović, M. (2003.) – Predškolska pedagogija, Rijeka: Andromeda
7. Velički, V. i Katarinčić, I. (2011.), Stihovi u pokretu, Zagreb: Alfa d.d.

Web odredišta:

<http://www.maliprinczadjecu.com/#!/predcitacke-vjetine/cmyi>

(preuzeto: 28.02.2016.)

<http://logoterapia.hr/dijagnostika-i-terapija/predcitacke-vjestine/>

(preuzeto: 28.02.2016.)

<http://struna.ihj.hr/naziv/jezicne-igre/25279/>

(preuzeto: 10.03.2016.)

Prilozi:

Slike 1: Slike za igranje igre "Sastavljanje priča prema slijedu"

Slike 2: Slike za igranje igre "Upari prvo slovo sa slikom" za slovo A

Slike 3: Slike za igre "Upari prvo slovo sa slikom" za slovo M

Slike 4: Slike za igre "Upari prvo slovo sa slikom" za slovo N

Slike 5: Slike za igre "Upari prvo slovo sa slikom" za slovo S

Slike 6: Slike za igranje igre "Upari prvo slovo sa slikom" za slovo V